

Terörizm ve Terörist Algısı: Silahı Kimin Tuttuğu Ne Kadar Etkili?

Zuhâl Yeniçeri
Başkent Üniversitesi

Ali Dönmez
Ankara Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın öncelikli amacı Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin terörist kavramını nasıl tanımladıklarını araştırmak ve bu tanımların, amaca ya da terörizm türlerine (dinsel terörizm, etnik terörizm ve ideolojik terörizm) bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğine bakmaktır. Daha önce yapılan çalışmalarda, terörizm ve terörist kavramlarının, ulus devletlerce nasıl tanımlandığının ve uluslararası sistemde nasıl karşılık bulunduğu araştırıldığı görülmektedir. Terörizm riski algısının boyutları ve söz konusu risk algısı ile ortaya çıkan terörist özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi, çalışmanın ikinci temel amacını oluşturmaktadır. Son olarak, bu çalışmada, terörist olarak nitelendirilen kişiler için uygun görülen yaptırım önerileri ve bu yaptırım önerileriyle terörist özellikleri ve risk algısı arasındaki ilişkiler araştırılmaktadır. Bu amaçla, katılımcılara, Terörist Özellikleri Anketi (TÖA), Terörizm Riski Algısı Anketi (TRA) ve Teröriste Ne Yapılmalı Anketi (TNYA) uygulanmıştır. Katılımcılardan toplanan verilerin çözümlenmesi sonucu ortaya çıkan farklı bileşenler incelenmiş ve bu bileşenler arasındaki ilişkiler belirlenmiştir. Bulgular, terörist kavramının, katılımcılar tarafından olumsuz kişilik, olumlu kişilik, dengesizlik ve katılık özellikleri ile tanımlandığını ve amaca göre terörizm türlerinin, terörist kavramının tanımlanmasında etkili bir rol oynadığını göstermektedir. Ek olarak, terörist özellikleri, farklı risk algıları ve farklı yaptırım önerileri arasında bazı ilişkiler bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Terörizm, terörist, risk algısı

Abstract

The main purpose of this study is to examine how Turkish university students define the concept of terrorist and to see whether these definitions are differentiated according to types of terrorism (religious terrorism, ethnic terrorism and ideological terrorism). Previous studies investigated how the concepts of terrorism and terrorist are defined by nation-states and the international system. Determining the risk perception of terrorism and the relation between the perception of risk and characteristics of a terrorist is another purpose of this study. Finally, in this study, the suggestions of sanctions for individuals who are defined as terrorists are studied and the relations among these suggestions of sanctions, characteristics of a terrorist and risk perception of terrorism are investigated. With these purposes in mind, participants were given Characteristics of Terrorist Questionnaire, Risk Perception of Terrorism Questionnaire, and Manners of Treating the Terrorist Questionnaire. Different components emerged after the statistical analyses were examined and relations among those components were determined. Results showed that the concept of terrorist is defined with the characteristics of negative personality, positive personality, imbalance and dogmatism, and the types of terrorism have an effective role on the definition of terrorist. Besides, the relations among the characteristics of terrorist, different risk perceptions of terrorism and different suggestions of sanctions were found.

Key words: Terrorism, terrorist, perception of risk

Yazışma Adresi: Zuhâl Yeniçeri, Başkent Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, Bağlıca Kampusu Eskişehir Yolu 20. km. 06810 Bağlıca, Ankara

E-posta: zuyen@baskent.edu.tr

Yazar Notu: Bu araştırma, ilk yazarın yüksek lisans tezinin bazı bölümlerinin bir özeti.

Son yıllarda bütün dünyada gündemden hemen hiç düşmeyecek derecede evrensellik özelliği kazanan önemli toplumsal olaylardan biri de terörizmdir. Terörizm ve terörist gibi kavramlar, bir taraftan siyaset bilimi, sosyoloji, uluslararası ilişkiler gibi çeşitli disiplinlerden farklı yaklaşımlar temel alınarak bilimsel yöntemlerle tanımlanmaya; diğer taraftan da hem ulusal hem de uluslararası düzeyde anlamlandırılmaya çalışılmaktadır. Terörizm kavramı, Türkçe sözlükte (Püsküllüoğlu, 1999) “topluma korku salma, insanları korkutma, yıldırma eylemlerinin tümü” olarak tanımlanmaktadır. “Büyük korku ve dehşet” anlamı taşıyan terör sözcüğünün kökeni Latince “terrere” kelimesinden gelmektedir (Online Etymology Dictionary, 2001). Terörün yasal ya da bilimsel anlamda pek çok tanımı bulunmakla birlikte Dedeoğlu’na (2003) göre, uluslararası düzeyde üzerinde herkesin anlaşığı ortak ve net bir terör tanımı yoktur. Golder ve Williams (2004), yasal açıdan terörizm ve terörist kavramlarının yasal tanımlanmasında birtakım pratik ve politik sorunların varlığından söz etmektedir. Gibbs (1989) de, terörizm kavramının tanımlanmasıyla ilgili sorunların çözümü için, kavramın şiddet ve kontrol gibi farklı özelliklerini içeren kuramsal bir yapıya ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır.

Schbley (2003) ise, akademik çevrelerce yapılacak ve hem siyasetten arındırılmış hem de hukuksal süreçler içerisinde yer alabilecek bir terörizm tanımının gerekliliğini vurgulamaktadır. Böyle bir tanım, terörist olarak tanımlanacak bir kimsenin herkes tarafından da terörist olarak algılanmasına neden olacaktır ve dolayısıyla bir devletin terörist olarak tanımladığı bir kişinin ya da grubun, başka bir devlet tarafından “özgürlük savaşçısı” ve benzeri başka kavramlarla tanımlanabilmesinden (Ganor, 2002) kaynaklanan karışmanın önüne geçilecektir.

Terörizm, kitle imha silahları, intihar saldırıları ve bombalama eylemleri gibi araçlar kullanmaktadır ve kullandığı bu araçlar nedeniyle toplumsal ve ulusal güvenliği tehdit etmektedir (Dolnik, 2003; Falkenrath, 1998; Ruby, 2002). Terörist eylemlerin hedefi çoğunlukla kentlerdeki sivil insanlardır ve dolayısıyla terörizmin yarattığı dehşetten en çok etkilenenler de sokaktaki insandır. Bu nedenle, sokaktaki insanın terörizm ve terörist kavramlarını nasıl tanımladığı oldukça önemlidir. Ayrıca, “sokaktaki insan kuramlarının” (lay theories) önyargılar ve gruplararası ayrımcılık üzerinde de etkili olması (Jayaratne ve ark., 2006; Sommers ve Norton, 2006), bu konuda yapılacak çalışmaların önemini bir kat daha artırmaktadır. Bu araştırmanın amacı da, üniversite öğrencilerinin terörist kavramını nasıl tanımladıklarını ortaya çıkarmak ve bu tanımların, amaca ya da terörizm türlerine (dinsel terörizm, etnik terörizm ve ideolojik terörizm) bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğine

bakmaktır.

“Sokaktaki İnsan Kuramı” çalışmaları, sokaktaki insanların, dünyadaki olaylara ve süreçlere yönelik bilimsel olmayan açıklamalarını anlamak amacıyla yapılmaktadır (Furnham, 1988). Sokaktaki insan kuramları, çevrede yaşanan olayları, nesnelere ve insanları anlamlı ve anlaşılır bir sistem içerisinde sunmaktadır ve bu nedenle, sokaktaki insan kuramlarının insanların bilgilerini ve inançlarını temsil ettiği söylenebilir.

Heider (1958), insanların içinde buldukları dünyayı nasıl yaşadıkları sorusunu sorarak, toplumsal çevrenin nasıl anlamlandırıldığı hakkında bilgi sahibi olunabileceğini ileri sürmüştür. Sokaktaki insan kuramları da, insanların içinde yaşadıkları çevreler, nesnelere ve diğer insanlar hakkındaki bilişleri üzerinde fikir sahibi olmayı sağlamaktadır. İnsanlar, evreni anlamlı ve örgütlü bir şekilde betimleyebilmek için çevrelerindeki “şey”ler hakkında birtakım kuramlara sahiptirler ve bu kuramlar toplumun düşünceleri hakkında bilgi vermeleri ve insan davranışını tahmin etmede yardımcı olmaları nedeniyle önemlidirler (Çırakoğlu, Kökdemir ve Demirutku, 2003; Jayaratne ve ark., 2006).

Çeşitli psikolojik kavram ve sorunlar konusunda sokaktaki insan kuramları çerçevesinde çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları suça yatkınlık (Furnham ve Henderson, 1983), alkolizm (Furnham ve Lowick, 1984), şizofreni (Furnham ve Rees, 1988), depresyon (Furnham ve Kuyken, 1991), tecavüz (Harbridge ve Furnham, 1991), intihar (Knight, Furnham ve Lester, 2000) ve ırkçılık (Sommers ve Norton, 2006) gibi değişik olguların nedenlerine ilişkin çalışmalardır. Öte yandan, anoreksia nevroza (Furnham ve Hume-Wright, 1992), eşcinsellik (Furnham ve Taylor, 1990), eroin bağımlılığı (Furnham ve Thomson, 1996), depresyon (Çırakoğlu, Kökdemir ve Demirutku, 2003) ve madde bağımlılığı (Çırakoğlu ve Işın, 2005) gibi olguların hem nedenlerine hem de tedavilerine ilişkin olarak sokaktaki insan kuramı çalışmaları yapılmıştır.

İnsanların terörizm ve terörist kavramlarına yönelik düşünceleri ya da tanımları, sahip oldukları şemalara, geliştirdikleri kalıpyargılara ve bu kavramlara yönelik tutumlarına bağlı olarak biçimlenecektir. Örneğin; bireylerin belirli etnik gruplara ya da farklı dinlere mensup insanlara yönelik tutumlarının, terörizme ve teröriste bakış açıları üzerinde ve dolayısıyla güvenlik politikalarının geliştirilmesinde etkili olması beklenebilir. Kimlere terörist deneceği ise, daha önceki yaşantılardan edinilen bilgiler doğrultusunda geliştirilen şemalardan bağımsız olmayacaktır. Bu çalışmanın amacı da, sokaktaki insanın terörizme ve teröriste ilişkin algılarının neler olduğunu belirleyerek, resmi terörizm tanımları ile sokaktaki insanların terörizm tanımları arasındaki olası farklılıklar hakkında ipuçları elde etmek ve sokaktaki insanların terörizme ve

teröriste bakış açıları hakkında bilgi sahibi olmaktır. Ek olarak, katılımcıların terör eylemlerine maruz kalma konusunda kendilerini ne kadar risk altında algıladıkları ve terörist olarak nitelendirilen kişilere ne yapılması gerektiği hakkındaki düşünceleri merak edilmektedir. Katılımcıların etnik terörist, dinsel terörist ve ideolojik teröristleri farklı tanımlamaları ve bu tanımlamalara bağlı olarak terörizm riski algılarında ve terörizmle mücadelede yapılması gerekenler konusundaki düşüncelerinde farklılıkların olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Örnekleme

Bu çalışmada, 2005 - 2006 öğretim yılı bahar döneminde, büyük ölçüde Başkent Üniversitesi'yle Bilkent, Ankara ve Hacettepe Üniversitelerinin çeşitli bölümlerinde okuyan, yaşları 18 - 30 arasında değişen ($Ort. = 21.72$, $S = 1.92$), 489 öğrenci (272 kız, 217 erkek) üzerinde çalışılmıştır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu kendisini Türk (% 94.3) ve müslüman (% 91.2) olarak tanımlayan ve yaşamının büyük bir çoğunluğunda büyük şehirlerde ikamet etmiş (% 74) üniversite öğrencileridir. Ölçekler sınıf ortamlarında uygulanmış ve her katılımcının onayı alınmıştır.

Veri Toplama Araçları ve İşlem

Araştırmaya gönüllü olarak alınan katılımcılara toplam 4 sayfadan oluşan anketler verilmiştir. Söz konusu anketler, amacına göre terörizm türleri göz önünde bulundurularak 3 farklı türde hazırlanmıştır. Tüm sorular ve maddeler üç formda da birebir aynıdır. Anket türlerindeki tek farklılık yönergelerde ilgili yerlerde "dinsel", "etnik" ve "ideolojik" sözcüklerinin kullanılmış olmasıdır. Her bir katılımcı sadece tek bir terörizm türü için olan anketi doldurmuştur.

Anketin ilk sayfasında katılımcılardan cinsiyet, doğum yılı, üniversite, bölüm, en uzun süre yaşanan yerleşim birimi, politik görüş, politik görüşe bağlılık derecesi, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, dinsel inanç, dinsel inanca bağlılık derecesi, etnik köken ve etnik kökene bağlılık derecesi bilgilerini vermeleri istenmiştir. Kırk-altı maddeden oluşan Terörist Özellikleri Anketi'ni dolduran katılımcılar, bunun ardından, kendi düşüncelerindeki terörist imajına göre bir teröristi yaş, cinsiyeti ve eğitim durumu açılarından değerlendirmişlerdir. Daha sonra katılımcılar, sırasıyla, on beş maddeden oluşan Terörizm Riski Algısı Anketi'ni ve on dört maddeden oluşan Teröriste Ne Yapılmalı Anketi'ni doldurmuşlardır.

Terörist Özellikleri Anketi (TÖA). Katılımcıların hangi özelliklere sahip insanları terörist olarak tanımladıklarını görmek amacıyla araştırmacı tarafından kişilik, sosyalleşme ve zihinsel özellikleri içeren bir

grup madde hazırlanmıştır. Hazırlanan bu maddeler, sosyal psikoloji, klinik psikoloji, siyaset bilimi, işletme ve uluslararası ilişkiler alanlarında uzman altı hakem tarafından değerlendirilmiştir. Hakemlerin verdiği geribildirimler doğrultusunda maddeler yeniden düzenlenerek Terörist Özellikleri Anketi son halini almıştır. Terörist Özellikleri Anketi toplam 46 maddeden oluşmaktadır ve her madde için 5'li Likert tipi aralık kullanılmıştır (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum). Anketin ortalaması 1 ile 5 arasında değişebilecek şekilde hesaplanmıştır.

Terörizm Riski Algısı Anketi (TRA). Psikoloji, sosyoloji, coğrafya, antropoloji ve siyaset bilimi gibi alanlarda çeşitli risk algısı çalışmaları yapılmaktadır (Slovic, 2002). Terörizm Riski Algısı Anketi, risk algısı konusunda yapılan çeşitli çalışmalardan (Gigerenzer, 2002; Örçen, 2005; Slovic, 2002) yararlanılarak ve bireylerin terör eylemi kurbanı olma olasılıkları ile ilgili maddeler yazılarak hazırlanmıştır. Terörizm Riski Algısı Anketi toplam 15 maddeden oluşmaktadır ve her madde için 5'li Likert tipi aralık kullanılmıştır (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum).

Teröriste Ne Yapılmalı Anketi (TNYA): İnsanların, terörist olarak tanımladıkları kişiler için uygulanması gereğine inandıkları yaptırımları neler olduğunu belirleyebilmek amacıyla, toplam 14 maddeden oluşan bir anket hazırlanmıştır. Her madde için 5'li Likert tipi aralık kullanılmıştır (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum).

Bulgular

Teröristin Temel Özellikleri

Katılımcılara Göre Teröristin Demografik Özellikleri. İnsanların, bir teröristin yaş, cinsiyeti ve eğitim durumu hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarabilmek için, katılımcılardan akıllarındaki terörist imgesine göre bir teröristi demografik özellikler açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Bulgular katılımcıların büyük bir çoğunluğunun teröristlerin genç (% 69.5) ya da orta yaşlı (% 25.4) olduklarını düşündüklerini göstermektedir. Cinsiyet değişkeni açısından yapılan değerlendirmede ise, daha çok teröristlerin erkek (% 88.8) oldukları düşüncesinin paylaşıldığı ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcılar, akıllarındaki terörist imajını eğitim durumu açısından da değerlendirmişlerdir. Katılımcıların % 22.9'u teröristlerin okuma yazma bilmediğini ve % 13.9'u sadece okur-yazar olduğunu ileri sürerken; % 18.2'si ilköğretim, % 8.2'si ortaokul, % 13.5'i lise, % 13.1'i üniversite mezunu olduğunu belirtmiştir.

TÖA'nın Amaca Göre Terörizm Türleri ve Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması. Terörist Özellikleri Anketi'nin (TÖA) bileşen yapısını belirlemek amacıyla

Tablo 1. TÖA'nın Temel Bileşenler Analizi Sonuçları, Ortalamalar, Standart Sapmalar, Özdeğerler, İç Tutarlılık Katsayıları

Maddeler Terörist Özellikleri	Ort.	S	Bileşenler					
			1	2	3	4	5	
Olumsuz Kişilik	Suç işlemeye yatkındır.	4.34	.97	.72				
	Hoşgörülüdür.*	1.54	.84	-.70				
	Kindardır (kin tutar).	4.36	.90	.65				
	Güvenilmezdir.	3.78	1.20	.63				
	Acımasızdır.	3.94	1.22	.53				
	Aile ilişkileri düzenlidir.*	1.90	1.11	-.50				
	Sabit düşüncelidir.	4.41	.93	.50				
	Doğruyu göremeyecek kadar katıdır	4.17	.96	.46				
	Şiddete başvurmadığı sürece görüşlerinde çoğunlukla haklıdır.*	2.06	1.11	-.46				
Olumlu Kişilik	Otoriterdir.	3.10	1.16		.71			
	Kuralcı bir insandır.	3.36	1.16		.65			
	Cesurdur.	3.55	1.15		.64			
	İnandırıcı, ikna edici bir yapıya sahiptir.	3.07	1.18		.63			
	Kendine güvenen bir insandır.	2.64	1.24		.56			
	Hırslıdır.	3.92	.96		.53			
	Zekidir.	2.74	1.17		.48			
İdeolojik görüşü kuvvetlidir.	4.07	1.04		.46				
Dengesizlik	Davranışları tutarsızdır.	3.79	1.11			.58		
	Yaşamda istediklerini elde edememiştir.	3.98	1.01			.58		
	Psikolojik sorunları vardır.	4.05	1.10			.57		
	Duyularında sık sık dalgalanmalar olur.	3.70	1.14			.57		
	Kendi geleceği için ümitsizdir.	3.75	1.20			.51		
	Akıl hastasıdır.	3.24	1.23			.50		
Bulunduğu çevreden dışlanmıştır.	3.42	1.67			.48			
Katılık	Muhafazakar bir çevreden gelir.	3.50	1.24				.60	
	Dini inançları kuvvetlidir.	3.17	1.46				.59	
	Bağnazdır.	3.91	1.15				.55	
	İtaatkardır.	3.95	1.15				.53	
Kendi görüşü uğruna canını verebilir.	4.40	.95				.51		
Toplumsallık	İyi bir ekonomik geliri vardır.	1.99	1.02					.59
	Sıcak arkadaşlık ilişkilerine sahiptir.	1.91	1.04					.58
	Bulunduğu çevrede sevilen bir insandır.	2.14	1.10					.54
	İçine kapanıktır.*	3.49	1.27					-.52
	Hayatta tek başınadır.*	3.21	1.23					-.51
			<i>Özdeğer (Eigenvalue)</i>	5.40	3.83	3.45	2.90	2.65
			<i>Varyans (%)</i>	11.74	8.32	7.51	6.31	5.77
			<i>İç Tutarlılık Katsayısı (Alfa)</i>	.81	.76	.78	.60	.65

*Bu maddeler ters çevrilmiştir.

Not. 1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum

temel bileşenler çözümlemesi yapılmıştır (principal component analysis). Temel bileşenler çözümlemesi, verinin görgül yapısı hakkında bilgi verdiği ve mümkün olan en az bileşen sayısı ile en yüksek varyansın yakalanması için kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2001). Maddelerin birden fazla bileşen altında görüne olasılığını en aza indirmek amacıyla maddelerden ziyade bileşenlere önem veren varimaks eksen döndürme işlemi yapılmıştır. TÖA'nın faktör yapısını belirlemek amacıyla yapılan temel bileşenler analizi sonucunda toplam 5 bileşen ortaya çıkmıştır. Elde edilen bileşenlerin açıkladığı toplam varyans % 39.65'dir.

Bileşenlere giren maddeleri belirlemek için faktör yükü .45 olarak alınmıştır (.45 değeri, maddenin ve o maddenin içinde bulunduğu bileşenle ortak varyansının % 20 olduğuna işaret etmektedir -ortak varyans = .45²-) ve bu işlemler sonucunda farklı bileşenler altında toplam 34 madde ortaya çıkmıştır. Geriye kalan 12 madde ise, bileşenlerde .45 ya da daha yüksek bir yüklemeye değeri almadığından herhangi bir bileşene yerleştirilmemiştir. Sonuçlar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Kindarlık, acımasızlık ve güvenilmezlik gibi olumsuz kişilik özelliklerinin yer aldığı toplam 9 maddeden oluşan ilk bileşen *Olumsuz Kişilik* bileşenidir. Olumsuz Kişilik bileşeninin özdeğeri 5.40, açıkladığı varyans % 11.74 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .81 olarak bulunmuştur.

Toplam 8 maddeden oluşan *Olumlu Kişilik* bileşeni, kendine güvenme ve cesaret gibi birtakım olumlu kişilik özelliklerini içermektedir. Olumlu Kişilik bileşeninin özdeğeri 3.83, açıkladığı varyans % 8.32 ve iç tutarlılık katsayısı .76'dır.

Dengesizlik bileşeni, hem davranışsal hem de duygusal anlamda tutarsızlıkları ifade etmektedir ve toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Bu bileşen içerisinde "akıl hastasıdır" ve "duygularında sık sık dalgalanmalar olur" gibi maddeler yer almaktadır. Dengesizlik bileşeninin özdeğeri 3.45, açıkladığı varyans % 7.51 ve iç tutarlılık katsayısı .78 olarak bulunmuştur.

Katılık adı verilen dördüncü bileşen, teröristlerin bağnazlık ve yetkecilik gibi genel anlamda dogmatizm olarak görülebilecek özelliklere sahip olduklarını ifade etmektedir ve toplam 5 maddeden oluşmaktadır. Katılık bileşeninin özdeğeri 2.90, açıkladığı varyans % 6.31 ve iç tutarlılık katsayısı .60'dır.

Sosyal ilişkileri ifade eden *Toplumsallık* bileşeni toplam 5 maddeden oluşmaktadır. "Hayatta tek başınadır" ve "bulunduğu çevrede sevilen bir insandır" gibi maddeleri içeren Toplumsallık bileşeninin özdeğeri 2.65, açıkladığı varyans % 5.77 ve iç tutarlılık katsayısı .65'dir.

Amaca göre terörizm türüne ve cinsiyete göre terörist özellikleri arasındaki farklılıkları yakalayabilmek amacıyla 3 (amacına göre terörizm

türleri) x 2 (cinsiyet) çoklu varyans analizi (MANOVA) uygulanmıştır. Bu analizde, bağımsız değişkenler amaca göre terörizm türleri ve cinsiyet; bağımlı değişkenler ise terörist özellikleridir (olumsuz kişilik, olumlu kişilik, dengesizlik, katılık ve toplumsallık). Amaca göre terörizm türlerinin çok değişkenli etkisi Wilks' Lambda ölçütüne göre anlamlıdır, ($F_{10,954} = 8.66, p < .05, \eta^2 = .08$). Cinsiyet değişkeninin etkisi de yine Wilks' Lambda ölçütüne göre anlamlıdır, ($F_{5,477} = 5.92, p < .05, \eta^2 = .06$). Amaca göre terörizm türleri ve cinsiyet ortak etkisi .05 düzeyinde anlamlı değildir. Temel etkilerin yapısı incelendiğinde, amaca göre terörizm türlerine bağlı olarak;

1. Terörist özelliklerinin Dengesizlik bileşeninde anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{2,481} = 3.23, p < .05, \eta^2 = .01$). Amaca göre hangi terörizm türlerinin Dengesizlik bileşeni açısından farklılık gösterdiğini bulabilmek amacıyla post-hoc Tukey karşılaştırmaları yapılmıştır. Bu analizlere göre, üç değişik formda hazırlanan anketlerden adı "etnik terörizm" olanını dolduran katılımcılar ($Ort. = 3.61$), "ideolojik terörizm" anketini dolduran katılımcılara ($Ort. = 3.82$) kıyasla teröristleri daha az dengesiz bulmaktadırlar. Diğer bir deyişle, ideolojik terörist etnik teröriste kıyasla daha dengesiz olarak nitelendirilmektedir.

2. Terörist özelliklerinin Katılık bileşeninde anlamlı bir farklılık görülmektedir ($F_{2,481} = 32.93, p < .05, \eta^2 = .12$). Amaca göre hangi terörizm türlerinin Katılık bileşeni açısından farklılık gösterdiğini bulabilmek amacıyla post-hoc Tukey karşılaştırmaları yapılmıştır. Bu analizlere göre, üç farklı formda hazırlanan anketlerden "dinsel terörizm" anketini dolduran katılımcılar ($Ort. = 4.15$), hem "ideolojik terörizm" anketini dolduranlar ($Ort. = 3.61$) hem de "etnik terörizm" anketini dolduranlarla ($Ort. = 3.60$) karşılaştırıldığında teröristi daha katı bulmaktadırlar. Diğer bir deyişle, dinsel terörist, ideolojik ve etnik teröriste kıyasla daha katı bulunmaktadırlar.

Temel etkilerin yapısı incelendiğinde, cinsiyete bağlı olarak; terörist özelliklerinden sadece Olumsuz Kişilik ($F_{1,481} = 8.71, p < .05, \eta^2 = .02$) ve Olumlu Kişilik ($F_{1,481} = 10.45, p < .05, \eta^2 = .02$) bileşenlerinde anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. Olumsuz Kişilik bileşeninde kadınların ortalaması 4.25'ken erkeklerinki 4.07; Olumlu Kişilik bileşeninde kadınların ortalaması 3.40, erkeklerinki 3.20'dir. İki kişilik bileşeni birlikte alındığında, kadınlar terörizmi erkeklerden daha çok bir kişilik özelliği olarak görme eğilimindedirler.

Terörizm Riski Algısı

TRA'nın Amaca Göre Terörizm Türleri ve Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması. Terörizm Riski Algısı Anketi'nin (TRA) bileşen yapısını belirlemek

amacıyla temel bileşenler çözümlemesi yapılmış (principal component analysis) ve Terörist Özellikleri Anketi'ne uygulanan işlemler sırasıyla takip edilmiştir. Elde edilen bileşenlerin açıkladığı toplam varyans % 53.01'dir. Sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Terörist eylemlerin, insanlar açısından belirli bir yerinin ya da zamanının olmadığı vurgulayan ilk bileşen *Belirsizlik*'tir. "Yolda yürürken terörist eylem kurbanı olabilirim", "Terörist bir saldırıda zarar görmek benim kontrolümde değildir" ve "Yurt dışında seyahat ederken terörist eylemlere maruz kalma olasılığım vardır" gibi toplam 8 maddeden oluşan Belirsizlik bileşeni, terörist eylemlerin belirsizliğinin insanlar tarafından bir risk olarak algılandığını ifade etmektedir. Belirsizlik bileşeninin özdeğeri 3.76, açıkladığı varyans % 25.05 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .84 olarak bulunmuştur. Terörizme ilişkin olarak insanların algıladıkları diğer bir risk bileşeni olan *Sosyal Kimlik*

ise, bireylerin sahip oldukları dinsel inanç, etnik köken, ideolojik görüş gibi sosyal kimlikler nedeniyle kendilerini terörist eylemlerin hedefi olarak gördüklerini ifade etmektedir. Örneğin, etnik kimliği nedeniyle, bir birey, etnik terörizm kurbanı olma olasılığının bulunduğunu ve bunun bir risk oluşturduğunu düşünmektedir. Toplam 3 maddeden oluşan Sosyal Kimlik bileşeninin özdeğeri 2.37, açıkladığı varyans % 15.83 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .76'dır. İnsanlar buldukları çevrede terörist eylem olasılığını da bir risk olarak algılamaktadırlar. Okul, ev gibi gündelik yaşam mekânlarında terörist eylem kurbanı olma olasılığını ifade eden bileşen 3 maddeden oluşmaktadır ve *Yakın Çevre* olarak adlandırılmıştır. Yakın Çevre bileşeninin özdeğeri 1.82, açıkladığı varyans % 12.13 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .51'dir.

Amaca göre terörizm türlerinin (dinsel, etnik ve ideolojik terörizm) ve cinsiyet değişkeninin, terörist eylemlere maruz kalma konusunda bireyin algıladığı

Tablo 2. TRA'nın Temel Bileşenler Analizi Sonuçları, Ortalamalar, Standart Sapmalar, Özdeğerler, İç Tutarlılık Katsayıları

Maddeler Terörizm Riski Algısı	Ort.	S	Bileşen			
			1	2	3	
Belirsizlik	Alışveriş merkezlerinde terörist bombalama eylemlerine maruz kalma olasılığım vardır.	3.89	1.00	.79		
	Yolda yürürken terörist eylem kurbanı olabilirim.	3.56	1.11	.78		
	Yakınlarımla terör kurbanı olma olasılıkları vardır.	3.57	1.12	.74		
	Yurt dışında seyahat ederken terörist eylemlerle maruz kalma olasılığım vardır.	3.58	1.08	.73		
	Terörist bir saldırıda zarar görme olasılığım yüksektir.	3.18	1.17	.61		
	Terörist bir saldırıda zarar görmek benim kontrolümde değildir.	4.17	1.01	.57		
	Terörist bir eylemden zarar görme olasılığım beni endişelendiriyor.	2.81	1.30	.51		
Sosyal Kimlik	Yurt dışında seyahat ederken terörist eylemlere maruz kalma olasılığım vardır.	3.24	1.17	.47		
	İdeolojik görüşüm nedeniyle terörist bir eyleme hedef olabilirim.	2.33	1.29		.84	
	Yaşam tarzım (tercihlerim) nedeniyle terörist bir eyleme hedef olabilirim.	2.20	1.21		.78	
Dini inançlarım nedeniyle terörist bir eyleme hedef olabilirim.	2.18	1.24		.72		
Yakın Çevre	Okulda terörist saldırı olma olasılığı yoktur.*	2.82	1.29			-79
	Evimin bulunduğu çevrede terörist saldırısı olma olasılığı vardır.	2.30	1.25			.62
	Benim gibi insanların terörist saldırıya maruz kalma olasılıkları yoktur.*	1.71	.96			-45
<i>Özdeğer (Eigenvalue)</i>			3.76	2.37	1.82	
<i>Varyans (%)</i>			25.05	15.83	12.13	
<i>İç Tutarlılık Katsayısı (Alfa)</i>			.84	.76	.51	

*Bu maddeler ters çevrilmiştir.

Not. 1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum

risk üzerinde etkili olup olmadığı, bu çalışmanın sorularından birisidir. Bu nedenle, amaca göre terörizm türüne ve cinsiyete göre terörizme yönelik risk algıları arasındaki farklılıkları yakalayabilmek amacıyla 3 (amaca göre terörizm türleri) x 2 (cinsiyet) çoklu varyans çözümlemesi (MANOVA) uygulanmıştır. Bu çözümlemede, bağımsız değişkenler amaca göre terörizm türleri ve cinsiyet; bağımlı değişkenler ise terörizme yönelik olarak algılanan risk bileşenleridir (Belirsizlik, Sosyal Kimlik, Yakın Çevre). Sonuçlara bakıldığında, amaca göre terörizm türlerinin çok değişkenli etkisinin ve cinsiyetin etkisinin .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmüştür. Amaca göre terörizm türleri ve cinsiyet ortak etkisi, yine .05 düzeyinde anlamlı değildir.

TRA Bileşenleri ile TÖA Bileşenlerinin Karşılaştırılması. İnsanların terörist tanımları ile teröristlerin gerçekleştirmekte oldukları terörist eylemlere maruz kalma olasılığına karşı algılanan risk arasında bir ilişkinin olması beklenmektedir. Bu nedenle katılımcılara verilen Terörist Özellikleri Anketi'nin bileşenleri ile Terörizm Riski Algısı Anketi'nin bileşenleri arasındaki ilişkilere bakılmıştır.

Sonuçlar incelendiğinde, terörist özelliklerini oluşturan Olumsuz Kişilik, Olumlu Kişilik, Dengesizlik ve Katıllık bileşenleri ile terörizme yönelik risk algısının Belirsizlik bileşeni arasında olumlu doğrusal bir ilişkinin bulunduğu görülmüştür (sırasıyla, $r = .22$, $r = .10$, $r = .23$, $r = .15$, $p < .05$). Diğer bir anlatımla, terörist niteliklerinin ne olduğundan bağımsız olarak, terörizm kavramının içinde barındırdığı belirsizlik özelliği, bireyler tarafından risk olarak algılanmaktadır. Terörist özelliklerinden Toplumsallık bileşeni ile Belirsizlik ($r = -.12$, $p < .05$) riski arasındaki olumsuz doğrusal ilişki de yine aynı algıyı vurgulamaktadır.

Teröriste Ne Yapılmalı?

Teröriste Ne Yapılmalı Anketi'nin (TNYA) bileşen yapısını belirlemek amacıyla temel bileşenler çözümlemesi yapılmıştır (principal component analysis). Elde edilen 3 bileşenin açıkladığı toplam varyans % 53.96'dır. Sonuçlar Tablo 3'de gösterilmiştir.

Terör eylemlerini gerçekleştiren kişilere uygulanabilecek ağır yaptırımları ifade eden *Ceza* bileşeni toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Teröristlerin idam edilmesi, sosyal haklarının ellerinden alınması ve hatta birinci dereceden yakınlarının bile cezalandırılması, söz konusu bileşen içerisinde yer almaktadır. *Ceza* bileşeninin özdeğeri 3.55, açıkladığı varyans % 25.36 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .82 olarak bulunmuştur. Teröristlerin affedilebilmesine ilişkin 2 maddenin yer aldığı *Af* bileşeninin ise özdeğeri 2.04, açıkladığı varyans % 14.54 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .68 olarak bulunmuştur. "Tedavi edilmelidir" ve "Meslek sahibi

olmasına yardımcı olunmalıdır" ve benzeri 4 maddeden oluşan *Rehabilitasyon* bileşeni, teröristlerin topluma kazandırılmasına yönelik projeleri ifade etmektedir. Rehabilitasyon bileşeninin özdeğeri 1.97, açıkladığı varyans % 14.06 ve iç tutarlılık katsayısı (alfa) .71'dir.

TNYA'nın Amaca Göre Terörizm Türleri ve Cinsiyet Açısından Karşılaştırılması. Amaca göre terörizm türlerinin (dinsel, etnik ve ideolojik terörizm) ve cinsiyet değişkeninin, terörist olarak tanımlanan kişilere ne yapılacağı konusundaki düşünceler üzerinde etkili olup olmadığı, bu çalışmanın sorularından birisidir. Bu nedenle, amaca göre terörizm türüne ve cinsiyete göre teröriste yönelik yaptırımlar arasındaki farklılıkları yakalayabilmek amacıyla 3 (amaca göre terörizm türleri) x 2 (cinsiyet) çoklu varyans çözümlemesi (MANOVA) uygulanmıştır. Bu analizde, bağımsız değişkenler amaca göre terörizm türleri ve cinsiyet; bağımlı değişkenler ise teröriste yönelik yaptırımlardır (*Ceza*, *Af* ve *Rehabilitasyon*).

Cinsiyetin çok değişkenli etkisi Wilks' Lambda kriterine göre anlamlıdır, ($F_{3,454} = 2.68$, $p < .05$, $\eta^2 = .02$). Amaca göre terörizm türleri etkisinin .05 düzeyinde anlamlı olmadığı görülmüştür. Amaca göre terörizm türleri ve cinsiyet ortak etkisi yine .05 düzeyinde anlamlı değildir.

Temel etkilerin yapısı incelendiğinde, cinsiyete bağlı olarak; teröriste yönelik yaptırımlardan *Ceza* ($F_{1,456} = 5.60$, $p < .05$, $\eta^2 = .01$) ve *Rehabilitasyon* ($F_{1,456} = 4.46$, $p < .05$, $\eta^2 = .01$) bileşenlerinde anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir. *Ceza* bileşeninde kadınların ortalaması 2.80'ken erkeklerinki 2.99; rehabilitasyon bileşeninde kadınların ortalaması 3.74, erkeklerinki 3.56'dır. Diğer bir deyişle, erkekler kadınlara kıyasla teröristlere daha çok ceza yaptırımını uygulanması gerektiğini düşünürken, kadınlar erkeklerle kıyasla teröristlere daha çok rehabilitasyon yöntemlerinin uygulanması gerektiğini düşünmektedirler.

TNYA Bileşenleri ile TÖA Bileşenlerinin Karşılaştırılması. Bireylerin terörist tanımları ile teröriste uygulanması gerektiğini düşündüklerine yaptırımlar konusunda bir ilişkinin bulunup bulunmadığını görebilmek amacıyla, katılımcılara verilen Terörist Özellikleri Anketi bileşenleri ile Teröriste Ne Yapılmalı Anketi bileşenleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Terörist özellikleri ile teröristlere ne yapılacağı arasındaki ilişki incelendiğinde; içerisinde çeşitli cezai yaptırımları barındıran *Ceza* bileşeni ile terörist özelliklerinden Olumsuz Kişilik ($r = .32$, $p < .05$) ve Dengesizlik ($r = .33$, $p < .05$) bileşenleri arasında olumlu bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. *Ceza* bileşeni ile Olumlu Kişilik ($r = -.19$, $p < .05$) ve Toplumsallık ($r = -.12$, $p < .05$) bileşenleri arasında ise olumsuz bir ilişki vardır. Bileşenler arasındaki bu ilişkiler, katılımcıların, Olumlu Kişilik ve Toplumsallık özellikleri taşı-

yan teröristlere karşı cezai yaptırımlar düşünmediklerini; diğer taraftan, Olumsuz Kişilik ve Dengesizlik özellikleri taşıyan teröristlere ise Ceza uygulanması gerektiğini düşündüklerini göstermektedir.

Af bileşeni ile Olumlu Kişilik ($r = .19, p < .05$) bileşeni arasında ise olumlu bir ilişki bulunmaktadır. İki bileşen arasındaki bu ilişkiden yola çıkılarak, katılımcıların cesaret, kendine güven ve hırs gibi olumlu kişilik özellikleri taşıyan teröristlerin affedilebileceğine inandıkları söylenebilir. Öte yandan, Af bileşeni ile Olumsuz Kişilik ($r = -.30, p < .05$) ve Dengesizlik ($r = -.33, p < .05$) bileşenleri arasında olumsuz ilişkiler vardır. Başka bir deyişle, kindarlık ve acımasızlık gibi Olumsuz Kişilik özelliklerini ve tutarsız davranışlar sergileme ve psikolojik sorunları olma gibi Dengesizlik öğeleri taşıyan teröristlerin affedilebileceği inancı bu özelliklerinin şiddeti arttıkça zayıflamaktadır.

Diğer yandan, Rehabilitasyon bileşeni ile Olumlu Kişilik ($r = .10, p < .05$) bileşeni arasında olumlu

doğrusal bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. Buradan yola çıkılarak, katılımcıların, olumlu kişilik özelliklerine sahip teröristlere, tedavi ya da meslek edindirme amaçlı rehabilitasyon yöntemlerinin uygulanmasını önerdikleri söylenebilir.

Özetle, terörist özellikleri ile teröristlere uygulanması uygun görülen yaptırımlar arasındaki ilişkilere bakıldığında, teröristlere ne yapılacağı konusunun, teröristlerin niteliklerine göre farklılaştığı görülmektedir. Olumsuz nitelikler cezalandırılmakta, olumlu nitelikler ise affedilmektedir.

TNYA Bileşenleri ile TRA Bileşenlerinin Karşılaştırılması. Bireylerin terörizme yönelik risk algıları ile teröriste ne gibi yaptırımlarda bulunulacağı konusunda bir ilişkinin olup olmadığını anlayabilmek amacıyla, katılımcılara verilen Terörizm Riski Anketi bileşenleri ile Teröriste Ne Yapılmalı Anketi bileşenleri arasındaki ilişkilere bakılmıştır.

Tablo 3. TNYA'nın Temel Bileşenler Analizi Sonuçları, Ortalamalar, Standart Sapmalar, Özdeğerler, İç Tutarlılık Katsayıları

Maddeler Teröriste Ne Yapmalı?	Ort.	S	Bileşenler		
			1	2	3
Ceza	İdam edilmelidir.	2.35	1.44	.72	
	Toplum içinde afişe edilmelidir.	2.83	1.38	.71	
	Sosyal hakları elinden alınmalıdır.	2.79	1.32	.70	
	Cezasını çektikten sonra bile göz hapsinde bulundurulmalıdır.	3.73	1.24	.68	
	Kimseyi öldürmemiş bile olsa, olası en ağır cezaya çarptırılmalıdır.	3.36	1.28	.61	
	Kişisel hak ve özgürlüklerden yararlanabilmelidir.*	2.59	1.24	-.56	
	Sadece kendi değil, birinci derece yakınları da ceza almalıdır.	1.75	1.04	.54	
Af	Ölümlerle sonuçlanmayan eylemler yapıyorsa affedilebilir.	1.97	1.09		.75
	Cezaya çarptırılrsa bile afdan yararlanabilmelidir.	1.81	1.08		.75
Rehabilitasyon	Tedavi edilmelidir.	4.22	1.09		.78
	Rehabilitasyon merkezinde tutulmalıdır.	3.54	1.24		.77
	Meslek sahibi olmasına yardımcı olunmalıdır.	3.51	1.33		.59
	Devletin imkanları kullanılarak topluma kazandırılmalıdır.	3.37	1.37		.52
Özdeğer (Eigenvalue)			3.55	2.04	1.97
Varyans (%)			25.36	14.54	14.06
İç Tutarlılık Katsayısı (Alfa)			.82	.68	.71

*Bu maddeler ters çevrilmiştir.

Not. 1 = Kesinlikle katılmıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum

Sonuçlar incelendiğinde, terörizme yönelik Belirsizlik algısı ile Ceza ($r = .14, p < .05$) ve Rehabilitasyon ($r = .13, p < .05$) bileşenleri arasında olumlu bir ilişkinin bulunduğu görülmektedir. Diğer taraftan Belirsizlik algısı ile Af bileşeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Terörizmin belirsizlik faktörüne ilişkin risk algısı yükseldikçe, bireylerin teröristler için ceza ya da rehabilitasyon önerilerinin gücü artmaktadır.

Tartışma

Bu çalışmada, öncelikli olarak Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin terörist kavramını nasıl tanımladıklarını araştırmak ve bu tanımların, amaca ya da terörizm türlerine (dinsel terörizm, etnik terörizm ve ideolojik terörizm) bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğine bakmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgulara bakıldığında, üniversite öğrencilerinin "terörist"e atfettileri birtakım özellikler ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların % 55'inin teröristlerin okuma yazma bilmediğini, sadece okur-yazar olduğunu ya da ilkokul mezunu olduğunu düşündükleri görülmektedir. Başka bir deyişle, katılımcıların yarısından fazlasının teröristlerin eğitim seviyelerinin düşük olduğu düşüncesini paylaştıkları söylenebilir. Diğer taraftan katılımcıların % 35'i teröristlerin ortaokul, lise, üniversite, yüksek lisans ya da doktora mezunu olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

Krueger ve Maleckova (2003), bazı iddiaların aksine, teröristlerin sanıldığı gibi yoksul ya da eğitimsiz olmadıklarını ileri sürmektedirler. Bu araştırmanın bulguları ise, katılımcıların daha büyük bir bölümünün teröristlerin eğitim düzeylerinin düşük olduğu kanısında olmalarına karşın, önemli bir bölümünün de teröristlerin eğitim düzeylerinin görece yüksek olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Ciddi boyutlarda maddi zararlara ve kayıplara neden olabilen terör eylemlerinin planlama, organizasyon, materyal sağlama ve harekete geçme gibi hemen her aşamasında hiç de küçümsenmeyecek bir finansman ihtiyacı vardır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 11 Eylül saldırıları ya da İngiltere'deki metro bombalamaları gibi büyük ölçekli terör eylemlerinin, özellikle yoğun güvenlik önlemleri göz önünde bulundurulduğunda, oldukça detaylı planlamalar gerektirdiğini düşünmek pek de yanlış olmayacaktır. Bu açıdan bakıldığında, insanların bu gibi planlamaların ardında eğitilmiş bir beyin gücünün bulunduğunu düşünmeleri, spekülasyon de olsa, çok da şaşırtıcı değildir.

Üniversite öğrencilerinin, teröristi; Olumsuz Kişilik, Olumlu Kişilik, Dengesizlik, Katılık ve Toplum-sallık özellikleriyle tanımladıkları görülmektedir. İdeolojik terörizm etnik terörizme kıyasla daha çok

dengesizlik olarak nitelendirilmektedir. Bunun nedeni, özellikle son yıllarda Türkiye'de ideolojik düşünce sistemlerinin içiçe geçmesi olabilir. Diğer bir deyişle, siyasal sistemde sağ - sol ayrımının net olmaması, ideolojik amaçlarla terörizm yapanların da dengesiz olduklarına ilişkin bir düşünceyi harekete geçirmiş olabilir.

Araştırma bulgularına bakıldığında, dinsel terörizmin, ideolojik terörizme ve etnik terörizme kıyasla daha katı bulunduğu görülmektedir. Bir yandan İslam dininin hoşgörüsü dini olduğu vurgusu ile diğer yandan dinsel amaçlarla terör eylemleri gerçekleştirmek arasında bir karşıtlık olduğu düşünülebilir ve bu nedenle insanlar dinsel teröristleri daha bağnaz, itaatkar ve muhafazakar olarak nitelendiriyor olabilirler. Ayrıca, bu araştırmadaki katılımcıların % 91.2'si Müslüman olduklarını belirtmişlerdir ve dinsel inançlarına bağlılık derecesi puanları ortalaması da 5 üzerinden 3.28'dir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin laik bir devlet yapısına sahip olduğu düşüncesinden yola çıkarak katılımcılar, dinsel amaçlarla terör eylemleri gerçekleştirmenin daha katı bir düşünce sistemi gerektirdiğini düşünmüş olabilirler.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, terörizme yönelik olarak insanların algıladıkları risk bileşenlerinin Belirsizlik, Sosyal Kimlik ve Yakın Çevre olduğu görülmektedir. Özellikle belirli bir yerinin ya da belirli bir zamanının olmaması, terörizmin insanlar üzerinde yarattığı dehşetin derecesini daha da artırmaktadır. Bu nedenle, terörizme yönelik risk algısının bir bileşeni olarak belirsizliğin ortaya çıkması oldukça beklendiktir.

Terörizm riski algısı, amaca göre terörizm türlerine (dinsel, etnik ve ideolojik) göre farklılaşmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, katılımcılar, terörizmin amacından bağımsız bir şekilde terörizmi bir risk olarak algılamaktadırlar. Katılımcıların % 94.3'ünün etnik kökenini "Türk" olarak belirttiği bu çalışmada, etnik terörizmin diğerlerine kıyasla daha fazla risk olarak algılanması beklenebilir. Ancak, söz konusu bulgu, katılımcıların içinde yaşadıkları ülkenin maruz kaldığı terör eylemlerinin türünden bağımsız olarak terörizmin her türünü risk olarak algılamaları ilginç bulunabilir.

Cinsiyetin risk algısı üzerindeki etkisi konusunda yapılan çeşitli araştırmalar, erkeklerin kadınlara kıyasla riski olduğundan daha küçük algıladıklarını göstermektedir (Brody, 1984; Dejoy, 1992). Goodwin, Willson ve Gaines'in (2005) gerçekleştirdikleri bir çalışma da, terörist saldırı kurbanı olma olasılığı konusunda kadınların erkeklere kıyasla daha fazla kaygı duyduklarına ve terörizmi daha fazla tehdit olarak algıladıklarına işaret etmektedir. Bu bilgidan yola çıkılarak, cinsiyet değişkeni ile terörizm riski algısı arasında bir ilişkinin bulunması beklenmiştir. Ancak, elde edilen bulgular, varsayımın aksine, terörizm riski

algısının cinsiyete göre farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır. Terörizm son yıllarda gündemden hiç düşmemektedir. Bu nedenle, hemen tüm ülkelerin terör alarmında olması, cinsiyetten bağımsız olarak herkesin terörizm riskini yüksek algılamasına yola açıyor olabilir.

Bütün bunlara ek olarak, terörizmin belirsizlik yönüne ilişkin risk algısının, teröriste ne yapılacağı konusunda belirleyici olduğu görülmektedir. Belirsizliğe ilişkin risk algısı yükseldikçe, bireylerin teröristler için Ceza ya da Rehabilitasyon önerilerinin gücü de artmaktadır. Diğer bir anlatımla, terörizmin belirsizlik nedeniyle risk olarak algılanması, teröristlerin birtakım cezalara çarptırılması ya da rehabilite edilmeleri isteğini de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla, terörizme ilişkin belirsizlik riski algılayan bireylerin, teröristlerin cezalandırılması ya da tedavi ve rehabilite edilmeleri gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

İnsanlar teröristlere ceza verilmesini, onların affedilmesini ve rehabilite edilmelerini önermektedirler. Özellikle Olumsuz Kişilik ve Dengesizlik özelliklerinin ön planda olduğu teröristlerin cezalandırılmaları gerektiği belirtilmektedir. Suç işlemeye yatkın, kindar, acımasız ve akıl hastası, davranışları tutarsız kişiler, insanların günlük hayatlarında çok da yakınlık kurmak istemeyecekleri ve hatta uzak durmak istedikleri kimselerdir. Olumsuz ve dengesiz özelliklere sahip kişilerin bulunduğu bir toplumda yaşamak, diğer insanlara güvensiz bir ortamda yaşadıklarını hissettirebilir ve bu kişileri yaşamlarına ilişkin bir tehdit olarak algılayabilirler. Dolayısıyla bu özelliklerle nitelendirilen teröristlere ceza verilerek onların günlük hayattan uzaklaştırılmaları, insanlar için yaşamsal bir tehdidin ortadan kaldırılması anlamına gelecektir.

Öte yandan teröristlerin Olumlu Kişilik özellikleriyle nitelendirilmeleri, söz konusu güvensizlik hissini ve algılanan tehdidin de azalması anlamına gelebilir. Araştırma bulgularına göre teröristlerin Olumlu Kişilik özellikleri arttıkça, onların affedilmelerine ya da rehabilite edilmelerine yönelik görüşün derecesi de artış göstermektedir. Hırslı, cesur ve zeki olmak gibi olumlu kişilik özellikleri, ahlında toplum tarafından onay gören niteliklerdir. İnsanlar, bazı olumlu özelliklere sahip kişilerin diğer özelliklerinin de olumlu olduğunu düşünme ve bu kişilerin içinde buldukları olası olumsuz durumların nedenini de başka insanlara ya da olaylara yükleme eğilimindedirler (Feldman, 1981; Thorndike, 1920). Dolayısıyla insanların, hırs, zeka, cesaret gibi olumlu özelliklerle nitelendirilen teröristlerin affedilmesine ya da rehabilite edilmesine ilişkin düşünceleri bu eğilimle açıklanabilir.

Teröristlere ne yapılması gerektiğine ilişkin düşünceler cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Kadınlar daha çok rehabilitasyon, erkeklerle ceza yön-

temini tercih etmektedirler. Erkeklerin kadınlardan daha saldırgan olmaları (Eagly ve Steffen, 1986), onların daha çok ceza yönelimli olmalarını açıklayabilir. Cezanın da bir saldırganlık ifadesi olabileceği düşünülmürse, erkeklerin teröristlere idam gibi en ağır cezaların verilmesini tercih etmeleri şaşırtıcı olmayabilir.

Terörizm, evrensel düzeyde önemli olan toplumsal olaylardan biridir. Bu çalışma, farklı bilim alanlarının ya da hukuk çevrelerinin tanımlamalarından ziyade, sokaktaki insanın teröriste bakış açısına ışık tutmayı amaçlamıştır. Bu araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkilere bakıldığında bazı korelasyonların zayıf düzeyde olduğu göze çarpmaktadır; bunun nedeni, kullanılan ölçüm araçlarıyla ölçülememiş başka değişkenlerin varlığı olabilir. Dolayısıyla, araştırmada kullanılan anketlerin geliştirilmesi ve eğer varsa ölçülememiş olan boyutların saptanabilmesi için yeni çalışmaların yapılması gerekmektedir. İleride yapılacak olan çalışmaların, konu ile ilgili farklı boyutların da kapsanabilmesi açısından, özellikle farklı örneklem gruplarıyla yürütülmesinde fayda olacaktır.

Kaynaklar

- Brody, C. J. (1984). Differences by sex in support for nuclear power. *Social Forces*, 63, 209-228.
- Çıraoğlu, O. C. , Kökdemir, D. ve Demirutku, K. (2003). Lay theories of causes of and cures for depression in a Turkish university sample. *Social Behavior and Personality*, 31, 795-806.
- Çıraoğlu, O. C. ve Işın, G. (2005). Perception of drug addiction among Turkish university students: Causes, cures, and attitudes. *Addictive Behaviors*, 30, 1-8.
- Dedeoğlu, B. (2003). Bermuda triangle: Comparing official definitions of terrorist activity. *Terrorism and Political Violence*, 15, 81-110.
- DeJoy, D. (1992). An examination of gender differences in traffic accident risk perception. *Accident Analysis and Prevention*, 24, 237-246.
- Dolnik, A. (2003). Die and let die: Exploring links between suicide terrorism and terrorist use of chemical, biological, radiological, and nuclear weapons. *Studies in Conflict and Terrorism*, 26, 17-35.
- Eagly, A. H. ve Steffen, V. J. (1986). Gender and aggressive behavior: A meta-analytic review of the social psychological literature. *Psychological Bulletin*, 100, 309-330.
- Falkenrath, R. A. (1998). Confronting nuclear, biological and chemical terrorism. *Survival*, 40, 43-65.
- Feldman, J. (1981). Beyond attribution theory: Cognitive processes in performance appraisal. *Journal of Applied Psychology*, 66, 127-148.
- Furnham, A. ve Henderson, M. (1983). Lay theories of delinquency. *European Journal of Social Psychology*, 13, 107-120.
- Furnham, A. ve Hume-Wright, A. (1992). Lay theories of anorexia nervosa. *Journal of Clinical Psychology*, 48, 20-37.
- Furnham, A. ve Kuyken, W. (1991). Lay theories of depression. *Journal of Social Behavior and Personality*, 6, 329-342.
- Furnham, A. ve Lowick, V. (1984). Lay theories of the causes

- of alcoholism. *British Journal of Medical Psychology*, 57, 319-332.
- Furnham, A. ve Rees, J. (1988). Lay theories of schizophrenia. *The International Journal of Social Psychiatry*, 34, 212-220.
- Furnham, A. ve Taylor, L. (1990). Lay theories of homosexuality: Aetiology, behaviours and 'cures'. *British Journal of Social Psychology*, 29, 135-147.
- Furnham, A. ve Thomson, L. (1996). Lay theories of heroin addiction. *Social Science and Medicine*, 43, 29-40.
- Ganor, B. (2002). Defining terrorism: Is one man's terrorist another man's freedom fighter? *Police Practice and Research*, 3, 287-304.
- Gibbs, J. P. (1989). Conceptualization of terrorism. *American Sociological Review*, 54, 329-340.
- Gigerenzer, G. (2002). *Reckoning with risk: Learning to live with uncertainty*. London: The Penguin Press.
- Golder, B. ve Williams, G. (2004). What is 'terrorism'? Problems of legal definition. *UNSW Law Journal*, 27, 270-295.
- Goodwin, R., Willson, M. ve Gaines, S. (2005). Terror threat perception and its consequences in contemporary Britain. *British Journal of Psychology*, 96, 389-406.
- Harbridge, J. ve Furnham, A. (1991). Lay theories of rape. *Counselling Psychology Quarterly*, 4, 3-25.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*. New York: Wiley.
- Jayarathne, T. E., Ybarra, O., Sheldon, J. P., Brown, T. N., Feldbaum, M., Pfeffer, C. A. ve Petty, E. M. (2006). White Americans' genetic lay theories of race differences and sexual orientation: Their relationship with prejudice toward blacks, and gay men and lesbians. *Group Processes & Intergroup Relations*, 9, 77-94.
- Knight, M. T. D., Furnham, A. ve Lester, D. (2000). Lay theories of suicide. *Personality and Individual Differences*, 29, 453-457.
- Krueger, A. B. ve Maleckova, J. (2003). Education, poverty and terrorism: Is there a causal connection? *Journal of Economic Perspectives*, 17, 119-144.
- Online Etymology Dictionary. (2001). 21 Şubat 2006, <http://www.etymonline.com/index.php?search=terror&searchmode=none>
- Örçen, Y. (2005). *Jandarma personelinin risk algısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- Püsküllüoğlu, A. (1999). *Türkçe sözlük*. İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- Ruby, C. L. (2002). The definition of terrorism. *Analyses of Social Issues and Public Policy*, 2, 9-14.
- Schbley, A. (2003). Defining religious terrorism: A causal and anthological profile. *Studies in Conflict and Terrorism*, 26, 105-134.
- Slovic, P. (2002). Perception of risk. P. Slovic, (Ed.), *The perception of risk* içinde (220-231). London: Earthscan Publications Ltd.
- Sommers, S. R. ve Norton, M. I. (2006). Lay theories about white racists: What constitutes racism (and what doesn't). *Group Processes and Intergroup Relations*, 9, 117-138.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, S. L. (2001). *Using multivariate statistics* (4. Baskı). Boston: Allyn and Bacon.
- Thorndike, E. L. (1920). A constant error in psychological ratings. *Journal of Applied Psychology*, 4, 25-29.

Summary

Perception of Terrorism and Terrorist: How Important Who Holds the Gun?

Zuhal Yeniçeri
Başkent University

Ali Dönmez
Ankara University

Terrorism is of a global importance and has been an indispensable agenda for almost all countries in recent years. On the one hand, the concepts of terrorism and terrorist are trying to be defined by the disciplines of political science, sociology, international relations in the base of different scientific methods and perspectives; on the other hand, their meanings are discussed in national and international levels. The concept of terrorism is defined as “all acts of directing fear into society, frightening the people, and deterrence” in a Turkish dictionary (Püsküllüoğlu, 1999). The root of the concept comes from the Latin word of “terrere” which means great fear and dread (Online Etymology Dictionary, 2001). Besides the legal definitions of terrorism, Dedeoğlu (2003) mentions the lack of a common and clear definition in international platform. Golder and Williams (2004) state that there are some practical and political problems in assigning a legal definition of terrorism. Additionally, Gibbs (1989) points out that a theoretical structure which includes different characteristics such as violence and control should be developed to extinguish the problems behind the definition of terrorism.

A definition of terrorism made by academic environments was needed (Schbley, 2003) because such a definition would let all countries to recognize an individual who was called terrorist or a group which was called a terrorist group as “terrorist”. Besides, the gap between the concepts of terrorist and freedom-fighter would disappear (Ganor, 2002).

Terrorism threatens social and national security by means of weapons of mass destruction and suicide bombing (Dolnik, 2003; Falkenrath, 1998; Ruby, 2002). The target of terrorism is individuals in society and so, lay people are mostly affected from dread of terrorism. Therefore, how lay people define the concepts of terrorism and terrorist is quite important. Additionally, the influence of lay theories on prejudice and intergroup

discrimination (Jayaratne et al., 2006; Sommers & Norton, 2006) increases the importance of studies about lay theory of terrorism and terrorist.

The aim of the “Lay Theory” is to figure out lay people’s unscientific explanations oriented towards events and processes in the world (Furnham, 1988). Lay theories represent individuals’ knowledge and beliefs because they introduce social events, objects and people with a meaningful and comprehensible system.

Heider (1958) suggests that people’s interpretations about their social environments can be understood by asking the question of how they experience the world they live in. Consequently, lay theories provide information about people’s cognitions on their environments, objects and other people. Individuals have some theories of “things” to describe the universe meaningfully and systematically and these theories are important because they help to have information about society’s thoughts and to estimate human behavior (Çırakoğlu, Kökdemir & Demirutku, 2003; Jayaratne et al., 2006).

Different studies about several psychological concepts and issues were conducted in the base of lay theories. On the one hand, some of these studies are related to causes of certain perceptions such as the tendency towards committing crime (Furnham & Henderson, 1983), alcoholism (Furnham & Lowick, 1984), schizophrenia (Furnham & Rees, 1988), depression (Furnham & Kuyken, 1991), rape (Harbridge & Furnham, 1991), suicide (Knight, Furnham & Lester, 2000) and racism (Sommers & Norton, 2006). On the other hand, some of them are related to both causes of certain perceptions and their treatments such as anorexia nervosa (Furnham & Hume-Wright, 1992), homosexuality (Furnham & Taylor, 1990), heroin addiction (Furnham & Thomson, 1996), depression (Çırakoğlu, Kökdemir & Demirutku, 2003) and drug addiction (Çırakoğlu & Işın, 2005).

Individuals' thoughts about and definitions for terrorism and terrorist would take form through their existent schemas, developed stereotypes and attitudes toward these concepts. For instance, individuals' attitudes toward people who are members of specific ethnic groups or different religions may affect their aspects of terrorism, terrorist and security politics as well. Moreover, the issue of who would be called as terrorist would not be independent from their knowledge that they got from past experiences. The main purpose of this study is to examine how lay people define the concept of terrorist and to see whether these definitions are differentiated according to types of terrorism (religious terrorism, ethnic terrorism and ideological terrorism). Determining the risk perception of terrorism and the relation between the perception of risk and characteristics of a terrorist is another purpose of this study. Finally, in this study, the suggestions of sanctions for individuals who are defined as terrorists are studied and the relations among these suggestions of sanctions, characteristics of terrorist and the risk perception of terrorism are investigated.

Method

Participants

Two hundred seventy two women and 217 men participated in the present study. Participants were students from different universities in Turkey. The mean age was 21.72 ($SD = 1.92$) ranging from 18 to 30. Each participant filled only one kind of questionnaire.

Materials and Procedure

Participants were asked to fill out a 4-page booklet of materials which were arranged in deference to types of terrorism (religious terrorism, ethnic terrorism, and ideological terrorism). All questions and items were the same in three types of materials except the words of "religious", "ethnic", and "ideological" in instructions. Each participant filled only one kind of questionnaire.

The first page of the booklet contained a small questionnaire about demographic variables such as age, sex, birth year, political orientation, and religious orientation. Then, participants were asked to fill out 46-item Characteristics of Terrorist Questionnaire and evaluate a terrorist of their mental image in terms of his/her age, sex, and educational status. Finally, participants were asked to fill out 15-item Risk Perception of Terrorism Questionnaire and 14-item Manners of Treating the Terrorist Questionnaire, respectively. The questionnaires were administered together mostly in class sessions. The administration of the questionnaires was randomly assigned. Then, participants were debriefed.

Characteristics of Terrorist Questionnaire (CTQ). Items including the characteristics of personality,

socialization and mentality were composed in order to determine what kinds of characteristics were evaluated to define a terrorist by participants. After the items had been evaluated by six judges who were expert on social psychology, clinical psychology, political science, management and international relations, 46-item Characteristics of Terrorist Questionnaire were developed. Participants used 5-point Likert type scale to indicate the importance of a given characteristic (1 = I don't agree at all, 5 = I absolutely agree).

Risk Perception of Terrorism Questionnaire (RPTQ). Risk perception has been studied in various fields of science such as psychology, sociology, geography, anthropology and political science (Slovic, 2002). Risk Perception of Terrorism Questionnaire was developed in reference to various studies on risk perception (e.g.; Gigerenzer, 2002; Örcen, 2005; Slovic, 2002). RPTQ included 15 items and participants used 5-point Likert type scale to evaluate the items (1 = I don't agree at all, 5 = I absolutely agree).

Manners of Treating the Terrorist Questionnaire (MTTQ). 14-item MTTQ was developed to determine what recommend the participants in order to put leverage on terrorists. Participants used 5-point Likert type scale to evaluate the items (1 = I don't agree at all, 5 = I absolutely agree).

Results

Characteristics of Terrorists

Demographic Characteristics of Terrorists. Results showed that 69.5 % of the participants thought that terrorists were young and 25.4 % of them thought that terrorists were middle-aged. Besides, results revealed that participants shared the thought of terrorists' sex as male. In terms of educational status variable, 22.9% of participants perceived terrorists as illiterate, 13.9% perceived them as just literate, and 18.2 % perceived them as primary school graduates.

Differences in CTQ Related to Types of Terrorism and Sex. Principle component analysis (PCA) with varimax rotation was conducted to discover the component structure of the 46- item CTQ. By examining the scree plot and by restricting the number of components, a five-component solution explaining 39.65 % of the total variance was found to be suitable. A factor loading .45 was taken as the representative meaning that the contribution of each item to the component was at least 20 %. Items (12 items) which did not meet the criterion of .45 loading were excluded from further analysis.

The first component which was labeled as *Negative Personality* included 9 items such as "... is spiteful", "... is cruel", and "... is unreliable" (explained

variance = 11.74 %, eigenvalue = 5.40, $\alpha = .81$). The second component included 8 items related to *Positive Personality* (explained variance = 8.32 %, eigenvalue = 3.83, $\alpha = .76$). This component consisted of items such as "... is self-confident" and "... is brave". The third component labeled as *Imbalance* included 7 items related to both behavioral and emotional inconsistencies (explained variance = 7.51 %, eigenvalue = 3.45, $\alpha = .78$). Items such as "... has mental disorder" or "... has fluctuations in his/her emotions often" placed this component. *Dogmatism* was the fourth component which signified that terrorists had characteristics of bigotry and obedience (explained variance = 6.31 %, eigenvalue = 2.90, $\alpha = .60$). The fifth and the last component was *Sociality* and included 5 items such as "... is stand-alone in life" and "... is a lovable person in his/her environment" (explained variance = 5.77 %, eigenvalue = 2.65, $\alpha = .65$).

To compare the perceived characteristics of terrorists as a function of the types of terrorism and sex of the participant a 3 (types of terrorism: religious, ethnic, and ideological) x 2 (participant's sex: female, and male) multivariate analysis of variance (MANOVA) was conducted. With the use of Wilks' criterion, the infidelity components were significantly affected by types of terrorism ($F_{10,954} = 8.66, p < .05, \eta^2 = .08$) and sex of the participant ($F_{5,477} = 5.92, p < .05, \eta^2 = .06$). Their interaction was not statistically significant.

Test of between subjects effects indicated significant types of terrorism main effects in *Imbalance* ($F_{2,481} = 3.23, p < .05, \eta^2 = .01$) and *Dogmatism* ($F_{2,481} = 32.93, p < .05, \eta^2 = .12$) components. It appeared that participants who took the "ethnic terrorism" type of questionnaire tended to perceive terrorists less imbalanced than participants who took the "ideological terrorism" type of questionnaire (means were 3.61 and 3.82, respectively). On the other hand, participants who took the "religious terrorism" type of questionnaire rather than participants who took "ideological terrorism" type of questionnaire and "ethnic terrorism" type of questionnaire reported higher importance for *Dogmatism* component as a characteristic of terrorists (means were 4.15, 3.61, and 3.60, respectively). In other words, religious terrorists were perceived as more dogmatic than both ideological and ethnic terrorists.

Participant's sex was also found to be significant. Results showed that if the participant was a woman, rather than a man, *Negative Personality* ($F_{1,481} = 8.71, p < .05, \eta^2 = .02$; means were 4.25 and 4.07, respectively) and *Positive Personality* ($F_{1,481} = 10.45, p < .05, \eta^2 = .02$; means were 3.40 and 3.20, respectively) components were reported much more descriptive for terrorists.

Characteristics of Terrorists

Principle component analysis was performed to discover the component structure of the Risk Perception of Terrorism Questionnaire (RPTQ) and procedures in CTQ were respectively followed. The total variance explained by three components was 53.01 %.

The first component, *Uncertainty*, was composed of 8 items which signified that the uncertainty of terrorist acts were perceived as risk by lay people (explained variance = 25.05 %, eigenvalue = 3.76, $\alpha = .84$). "I might be a victim of a terrorist act while walking on the road" and "Being harmed by a terrorist attack is not under my control" were the examples of the items included in the uncertainty component. *Social Identity* which was another risk component indicated that people perceived themselves as targets of terrorist attacks because of their social identities such as religious, ideological or ethnic orientations (explained variance = 15.83 %, eigenvalue = 2.37, $\alpha = .76$). This component was composed of 3 items. The third component, *Close Environment*, which was composed of 3 items related to probability of being victim of terrorist attacks in everydaylife places as schools and houses (explained variance = 12.13 %, eigenvalue = 1.87, $\alpha = .51$).

Differences in RPTQ Related to Types of Terrorism and Sex. To compare the risk perception of terrorism as a function of the types of terrorism and sex of the participant a 3 (types of terrorism) x 2 (participant's sex) multivariate analysis of variance (MANOVA) was conducted. With the use of Wilks' criterion, main effect of type of terrorism, main effect of participant's sex and interaction effect of them were not significant.

Relations between CTQ Components and RPTQ Components. Personality, Positive Personality, Imbalance and Dogmatism components of CTQ were positively related with Uncertainty component of RPTQ ($r = .22, r = .10, r = .23, r = .15, p < .05$, respectively) while Sociality component of CTQ was negatively related ($r = -.12, p < .05$). In other words, uncertainty of terrorism was perceived as risk by lay people independent of the characteristics of terrorists.

Manners of Treating the Terrorist

Principle component analysis was performed to discover the component structure of the Manners of Treating the Terrorist Questionnaire (MTTQ) and procedures in CTQ and RPTQ were respectively followed. The total variance explained by three components was 53.96 %.

Punishment, composed of 7 items, was the first component and included several punishments such as the death penalty and deprivation from social rights (explained variance = 25.36 %, eigenvalue = 3.55, $\alpha = .82$). The second component was *Remission* and included

2 items (explained variance = 14.54 %, eigenvalue = 2.04, $\alpha = .68$). The third component included 4 items such as "Terrorists should be treated" and "Terrorists should be supported in getting a job" was labeled as *Rehabilitation* (explained variance = 14.06 %, eigenvalue = 1.97, $\alpha = .71$).

Differences in MTTQ Related to Types of Terrorism and Sex. To compare the manners of treating the terrorist as a function of the types of terrorism and sex of the participant a 3 (types of terrorism) x 2 (participant's sex) multivariate analysis of variance (MANOVA) was conducted. Although the main effect of participant's sex was significant ($F_{3,454} = 2.68, p < .05, \eta^2 = .02$), the main effect of type of terrorism and interaction effect of participant's sex and type of terrorism were not significant.

Test of between subjects effects indicated significant sex main effects in Punishment ($F_{1,456} = 5.60, p < .05, \eta^2 = .01$) and Rehabilitation ($F_{1,456} = 4.46, p < .05, \eta^2 = .01$) components. While male participants thought that Punishment was the manner of treating the terrorist (means were 2.99 and 2.80, respectively), female participants thought that Rehabilitation was the manner of treating the terrorist (means were 3.74 and 3.56, respectively).

Relations between MTTQ Components and CTQ Components. On the one hand, Punishment component of MTTQ was positively related with Negative Personality ($r = .32, p < .05$) and Imbalance ($r = .33, p < .05$) components of CTQ. On the other hand, Punishment component was negatively related with Positive Personality ($r = -.19, p < .05$) and Sociality ($r = -.12, p < .05$) components.

Additionally, Remission component of MTTQ was positively related with Positive Personality ($r = .19, p < .05$) component of CTQ but negatively related with Negative Personality ($r = -.30, p < .05$) and Imbalance ($r = -.33, p < .05$) components. Rehabilitation component of MTTQ was positively related with Positive Personality ($r = .10, p < .05$) component of CTQ.

Relations between MTTQ Components and RPTQ Components. Uncertainty component of RPTQ was positively related with Punishment ($r = .14, p < .05$) and Rehabilitation ($r = .13, p < .05$) components of MTTQ.

Discussion

The present study aims to represent how university students define terrorists. Four components emerged in the analysis regarding characteristics of terrorists. University

students defined terrorists with the characteristics of Negative Personality, Positive Personality, Imbalance, Dogmatism, and Sociability. Ideological terrorism, rather than ethnic terrorism, was perceived as more imbalanced. This result can be explained by the complicated structure of ideological thought systems in Turkey in recent years. In other words, ideological terrorists may be perceived as imbalanced because the discrimination between right wing and left wing in political system is not clear in Turkey.

The results showed that religious terrorism was perceived as more dogmatic than both ideological and ethnic terrorism. On the one hand, İslam underlines that 'tolerance' is in its origin but on the other hand, some terrorist attacks are organized for the sake of religious causes. So, individuals may perceive religious terrorism as more bigot, obedient, and conservative. Nearly 91 % of the participants of the present study defined their religious orientation as Muslim and their degree of commitment to religious beliefs was 3.28. However, it should be noted that the Republic of Turkey is a secular nation-state. As a result, participants may have thought that organizing terrorist attacks in the name of religion stem from a really dogmatic system of thought.

Risk perception of terrorism did not differentiate according to types of terrorism (religious, ethnic, and ideological terrorism). In other words, participants perceived terrorism as a risk factor independently from its types. Nearly 95 % of the participants defined themselves as "Turkish" and so it might be expected that they would perceive ethnic terrorism as more risky than other types. However, the results showed that participants perceived all types of terrorism as risk factors independently from what type of terrorism their nation had experienced for years.

Several research related to the effect of sex on risk perception revealed that men, rather than women, perceived risk smaller than what it was in reality (Broady, 1984; Dejoy, 1992). Goodwin, Willson and Gaines (2005) also point out that women perceive terrorism as more risky than men and they feel more anxious about being a victim of a terrorist attack. Although a relation between sex variable and risk perception of terrorism was expected in the light of these studies, such a relation could not be found in the present study. Lack of such finding should be explained by terror alarms in almost all countries of the world in recent years. In other words, all individuals independently from their sex perceived terrorism as a risk factor because terrorism is a salient issue in over the world.